

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.321/2010/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Antal és dr. Czakó Ügyvédi Iroda (ügyintéző: előbb Dr. Antal Péter, utóbb Dr. Czakó Marianna ügyvéd, Debrecen, Magyar utca 13/D szám) által képviselt felperes neve, címe felperesnek a perben személyesen eljáró I.rendű alperes neve, címe I. rendű, az általa mint meghatalmazott hozzátartozó által képviselt II.rendű alperes neve ugyanottani lakos II. rendű, III.rendű alperes neve, címe III. rendű, IV.rendű alperes neve, címe IV. rendű, a dr. Végh Sándor ügyvéd (Debrecen, Péterfia utca 46. I. emelet) által képviselt V.rendű alperes neve, címe V. rendű, a perben személyesen eljáró VI. rendű alperes neve, címe VI. rendű, VII.rendű alperes neve, címe VII. rendű, a ... jogtanácsos (címe) által képviselt VIII.rendű alperes neve, címe VIII. rendű, valamint a jogi képviselő nélkül eljáró X.rendű alperes neve, címe X. rendű alperesek ellen kielégítés túrésára kötelezés iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 6.P.20.599/2009/52. számú ítélete ellen a felperes által 54. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az V. rendű alperesnek 99 000 (Kilencvenkilencezer) forint, az általános forgalmi adót is magában foglaló fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az I. és II. rendű alperesek házastársak, a III. és IV. rendű alperesek az I. és II. rendű alperesek gyermekei.

A felperes 1994. május 25-én 1995. május 25-i lejáratl, évi 20 %-os kamatra, 4 160 000 forintot adott kölcsön az I. és II. rendű alpereseknek. A kölcsönt az alperesek a szerződésben kikötött határidőig nem fizették vissza, ezért hosszas és sikertelen egyezkedést követően a felperes 2002. augusztus 9-én a tőkeösszeg és a lejárt kamat megfizetésére kötelezés iránt fizetési meghagyás kibocsátását kérte az adósok ellen. Az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2004. január 30-án meghozott 2.Pf.20.901/2003/3. számú jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét helybenhagyta. A jogerős ítéleti rendelkezések az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen marasztalták 5 140 000 forint, valamint ezen tőkeösszeg után az ítéletekben részletezett késedelmi kamat összegének megfizetésére.

A felperes által megindított végrehajtási eljárás során a felperes követeléséből összesen 195 000 forint térült meg, az I. és II. rendű alperesek jelen perben tett nyilatkozatai szerint a tartozás megfizetésére fedezettel nem rendelkeznek, jelentősebb értékű ingatlan, vagy ingó vagyontárgyuk, illetve megtakarításuk nincs, a végrehajtás legfeljebb a kisösszegű nyugellátásra terjedhet ki.

A felperes a keresetében eredetileg öt á.-i ingatlanra vonatkozóan kérte annak megállapítását, hogy az azokra vonatkozóan a III. rendű alperes és az V. rendű alperes, valamint a IV. rendű alperes és a VI-VII. rendű alperesek között megkötött szerződéssel a szerződést kötő felek a követelésének fedezetét elvonták, ezért a Ptk. 203. §-ára hivatkozással kérte az alperesek tűrését arra, hogy a tulajdonukba került ingatlanokból követelését végrehajtási eljárás útján kielégíthesse.

Az elsőfokú bíróság a 24. sorszámú részítéletében három ingatlanra vonatkozóan a keresetet elutasította, a részítélet fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett.

A tovább folytatódó eljárásban módosított keresetében a felperes már csupán a III. és V. rendű alperesek között az á.-i ..07/55. helyrajzi számú ingatlanra 1999. június 10-én, valamint az á.-i ..07/56. helyrajzi számú ingatlanra 1999. december 10-én megkötött adásvételi szerződés vele szembeni hatálytalanságának megállapítása mellett kérte a III., illetve V. rendű alperesekkel szemben a Ptk. 203. §-ában foglalt jogkövetkezmények alkalmazását, a per korábbi IX. rendű alperesével szemben korábban előterjesztett, tűrésre irányuló kereseti kérelmétől elállt, és az időközben a perbeli ingatlanokra keretbiztosítéki jelzálogjogot szerzett X. rendű alperest perbe vonva kérte annak a III., illetve V. rendű alperesekkel szemben előterjesztett kereset teljesítésének tűrésére kötelezését.

A III. és V. rendű alperesek ellenkérelmükben a velük szemben előterjesztett kereset elutasítását kérték. A III. rendű alperes akként nyilatkozott, hogy az V. rendű alperesnek eladott ingatlanok tulajdonjogát N. L-től, illetve K. Jnétől szerezte meg, a velük kötött adásvételi szerződések alapján, azonban azok vételárát az I. rendű alperes fizette ki a saját vagyonából, és valamennyi, a szerződéskötéssel kapcsolatos ügyintézés is az I. rendű alperes bonyolította le. Az I. rendű alperes 1994-95-ben Á. külterületén sok földterületet szerzett meg, és a szülők azért döntöttek akként, hogy e földterületeket gyermekeik, részben a III., részben a IV. rendű alperesek nevére vásárolják meg, hogy haláluk esetén az örökösödési illetéket ne kelljen megfizetni. Arról tudomással bírt, hogy az I. rendű

alperes által megszerzett földekkel kapcsolatban számtalan polgári per indult, konkrétan azonban arról, hogy az I. rendű alperes a felperesnek tartozott volna, 2000-ig bizonyosan nem volt tudomása. Az ingatlanok V. rendű alperes részére történt értékesítésére azért volt szükség, mert biztosítani kellett a család időközben veszélybe került létfenntartásának költségeit.

Az V. rendű alperes ellenkérelmében a keresettel szemben azzal védekezett, hogy az ingatlanokat az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzett III. rendű alperestől vásárolta, a vételárát a szerződés szerint kifizette, a szerződéskötések kapcsán kizárólag a III. rendű alperessel tárgyalt, ezért a vele, mint visszterhes jóhiszemű jogszerzővel szemben előterjesztett kereset alaptalan. A jóhiszeműségét arra alapította, hogy kizárólag a felperes által megindított jelen perben szerzett tudomást arról, hogy az I. rendű alperesnek jogerősen megítélt tartozása áll fenn a felperessel szemben.

A X. rendű alperes a perben érdemi nyilatkozatot nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság a felek nyilatkozatai, az általuk becsatolt okiratok, a D-i Városi Bíróság előtt folyamatban lévő peres, illetve végrehajtási ügyek, valamint a D-i Körzeti Földhivatal iratainak beszerzését követően meghozott ítéletében a felperes keresetét elutasította, és kötelezte őt az V. rendű alperes javára 321 250 forint perköltség megfizetésére.

A rendelkezésére álló bizonyítékok mérlegelésének eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű, valamint a III. rendű alperes között a perbeli ingatlanok III. rendű alperes javára történő megvásárlásakor valójában a Ptk. 579. §-ának (1) bekezdésében szabályozott ajándékozási szerződés jött létre, a Legfelsőbb Bíróság PK. 81. számú állásfoglalásában kifejtettekre tekintettel pedig az ajándékozás tárgyának nem az I. rendű alperes által a saját vagyona terhére kifizetett vételár, hanem az ingatlanok tekintendők. Az ajándékozási szerződés ingyenessége, illetve az I. és III. rendű alperes között fennálló hozzátartozói jogviszony miatt pedig ezen ajándékozási szerződések a felperessel szemben a Ptk. 203. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján hatálytalanok, következésképpen a III. rendű alperes tulajdonába került ingatlanok mindaddig fedezetét képezték a felperesi követelésnek, amíg azok a III. rendű alperes tulajdonaként voltak nyilvántartva.

A III. rendű alperes ugyan saját személyében nem volt adósa a felperesi követelésnek, azonban az V. rendű alperessel megkötött szerződésekben a felperesi követelés fedezetét képező ingatlanok tulajdonjogát ruházta át, amely tényre tekintettel az V. rendű alperessel megkötött szerződések is alkalmasak a felperesi követelés fedezetének elvonására, tehát ezen szerződésekre vonatkozóan is vizsgálendő a relatív hatálytalanság. Ebből következően abban az esetben, ha a Ptk. hivatkozott rendelkezésében szabályozott további feltételek fennállása bizonyított, az V. rendű alperes is tűrni köteles a III. rendű alperestől a tulajdonába került vagyontárgyakból a felperes követelésének kielégítését.

Megállapította ugyanakkor, hogy az V. rendű alperes mindkét adásvételi szerződéssel adásvétel jogcímén, vételárfizetés mellett szerezte meg az ingatlanok tulajdonjogát, továbbá a szerződés megkötésekor bizonyítottan nem tudott arról a tényről, hogy az I.

rendű alperesnek a felperessel szemben fizetési kötelezettsége áll fenn, ezért az V. rendű alperes olyan jóhiszemű és ellenérték fejében szerző személynek minősül, melyre tekintettel a vele szemben előterjesztett kereset megalapozatlan.

A kereset elutasítása folytán pervesztes felperest a Pp. 78. §-a alapján kötelezte az V. rendű alperes javára valamennyi, a részítelekben foglalt rendelkezéssel elutasított ingatlanok értékét is magában foglaló, a felperes keresetében megjelölt teljes összegű pertárgyérték figyelembe vétele mellett perköltség megfizetésére.

Az I. és II. rendű alperesek perbeli nyilatkozatait akként értékelve, hogy abban elévülési kifogás előterjesztésére is sor került, végezetül rámutatott arra is, hogy a felperesnek az I. és II. rendű alperesekkel szemben fennálló követelése jogerős bírói ítéleten alapul, amelynek vitatására a jelen perben törvényes lehetőség nem volt, a jogerős ítélet meghozatala óta pedig a felperesi követelés elévülése a 2005. augusztus 29-én elrendelt végrehajtási eljárások időpontjára tekintettel még nem következett be.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak megváltoztatását, és a módosított keresetének való helytadást kért, kérte továbbá az I-III. és V. rendű alperesek perköltségen való marasztalását.

Hivatkozott arra, hogy az V. rendű alperes az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben tudomással bírt arról, hogy az I. és II. rendű alperesek anyagi helyzete kilátástalan, minthogy végrehajtás során a családi házuk tulajdonjogát is ő szerezte meg. Az V. rendű alperes részéről az felelt volna meg a kellő körütekintés kötelezettségének, ha a valósággal ellentétes jogi helyzet tudatában legalábbis érdeklődött volna arról, hogy mi indokolja az ingatlan-nyilvántartástól eltérő tulajdoni helyzet fennállását, azaz, hogy a perbeli ingatlanokat ténylegesen az I. rendű alperestől vásárolta meg, ugyanakkor azok „névleg” a III. rendű alperes tulajdonaként voltak nyilvántartva. Érdeklődés esetén tisztázhatta volna annak okát, hogy az ingatlanok miért nem a tényleges tulajdonos I. és II. rendű alperesek tulajdonában álltak. Az V. rendű alperes jóhiszeműségét csak az alapozhatná meg, ha bizonyított lenne, hogy a valóságos tényeket megpróbálta volna feltárni, ám kizárólag az I., illetve III. rendű alperesek valótlan tartalmú tájékoztatása miatt nem szerzett volna tudomást a felperes fennálló követeléséről.

Az V. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság helybenhagyását kérte. Úgy találta, hogy erre irányuló ellenkérelem hiányában az elsőfokú bíróság a vele szemben előterjesztett igény elévülését nem vizsgálta. Ehhez kapcsolódóan hivatkozott arra, hogy az ingatlanokat 1999. június 9-én, illetve december 10-én vette meg a III. rendű alperestől, mint állageladótól, illetve az I. rendű alperestől, mint haszonélvezeti eladótól, ehhez képest azonban a perbeli igényét csak 2009. október 6-án, tehát a Ptk. 324. §-ának (1) bekezdésében meghatározott határidő elteltét követően terjesztette elő, ezért az elévült, bírói úton nem érvényesíthető.

Arra az esetre, ha az ítélet tábla az elévülési kifogásnak nem adna helyt, az elsőfokú bíróság ítéletének indokai alapján történő helybenhagyását indítványozta.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélezési gyakorlatnak megfelelően az ítéltábla az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakra tekintettel mindenekelőtt az elévülési kifogás megalapozatlanságára vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést vizsgálta felül.

Az V. rendű alperes ebben a körben arra helyesen hivatkozott, hogy a Ptk. 203. §-ában foglalt rendelkezésre alapított kereseti követelés kötelmi jogi igény, ezért alkalmazandóak rá a Ptk-nak az elévülésre vonatkozó szabályai. Tévesen állította ugyanakkor azt, hogy a felperes az igénye érvényesítésével elkésett volna.

A Ptk. 203. §-a alapján a hitelezőt károsító fedezetelvonó szerződés megkötése az a jogellenes magatartás, amelynek szankciója a relatív hatálytalanság, azaz a hitelező feljogosítása arra, hogy az adóssal szemben fennálló lejárt követelését a törvényben szabályozott további feltételek fennállása esetén az adóssal szerződő személy (jogszerző) tulajdonába került vagyontárgyból is kielégíthesse.

E törvényi tényállást az elévülés szabályaival egybevetve megállapítható, hogy a fedezetelvonásra alapított követelést a fedezetelvonást megvalósító szerződés keletkezteti, és az a szerződés megkötésével egyidejűleg esedékessé is válik, következésképpen ezen időponttal a Ptk. 203. §-a szerinti követelés elévülése is kezdetét veszti.

A perbeli esetben azonban a felperesnek a perben feltárt bizonyítékok által alátámasztott, és az alperesek által sem cáfolt előadása szerint a felperes csak a követelését jogerősen elbíráló ítélet meghozatalát követő végrehajtási eljárásban szerzett tudomást arról, hogy az I. rendű alperes a felperesi követelés esedékessé válását követően a vagyontárgyait elidegenítve azokat a fedezet alól kivonta, és nem rendelkezik olyan egyéb, végrehajtás alá vonható vagyonnal, amely a felperes követelésének kielégítésére további fedezetet nyújtana. E tudomásszerzés időpontjáig tehát a felperes nem volt abban a helyzetben, hogy felismerje a Ptk. 203. §-ára alapított igény érvényesíthetőségét, és amely olyan menthető oknak tekintendő, amely az elévülés Ptk. 326. §-ának (2) bekezdésében szabályozott nyugvását eredményezte. A felperes saját nyilatkozata szerint 2008. decemberében értesült első ízben arról, hogy a végrehajtás sikertelenségének oka a fedezetül szolgáló ingatlanok időközbeni értékesítése, és az ehhez képest 2009. február 25-én előterjesztett keresetében - annak tartalma szerint - a Ptk. 203. §-ának (1) bekezdésére hivatkozással már kérte az V. rendű alperes marasztalását. A felperes igényérvényesítése tehát határidőben előterjesztettnek tekintendő.

Az alaptalan elévülési kifogás következtében az ítéltábla az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét a felperes fellebbezésére tekintettel ugyancsak érdemben bírálta felül, azonban a felperes fellebbezését nem találta alaposnak.

Az elsőfokú bíróság a szükséges körben lefolytatott bizonyítás eredményeként helyes tényállást állapított meg, és érdemi döntése is helytálló.

Az elsőfokú bíróság indokolását azonban az ítéltábla a következők szerint helyesbíti:

A Ptk. 203. §-a a hitelezőt károsító fedezetelvonás, mint jogellenes magatartás esetén három alanyú kötelmi jogi jogviszonyt hoz létre a jogkövetkezmények meghatározásakor. Ennek megfelelően a fedezetelvonást megvalósító szerződést a hitelezővel szemben - tehát relatíve - hatálytalannak tekintve arra jogosítja fel a hitelezőt, hogy az adós és a tőle jogot szerző személy (jogszerző) által megkötött szerződés érvényessége dacára az adóssal szemben fennálló követelését a jogszerzővel szemben is érvényesíthesse, aki túrni köteles az adóstól megszerzett vagyontárgyra a követelés erejéig, vagy, ha a vagyontárgy értéke nem éri el a követelést, a vagyontárgyra vezetett végrehajtást. A kötelmi szankció azonban a jogviszony e három alanyán kívül további jogszerzőre nem terjed ki, korlátolt felelőssége ugyanis csak az adóstól jogot szerző személynek áll fenn. Arra az esetre, ha az adóstól megszerzett vagyontárgy időközben a jogszerző tulajdonából kikerül, a Ptk. 203. §-ának (3) bekezdése alapján a hitelező igényének kielégítésére - feltéve, hogy az adóstól való szerzés ingyenes volt, és a jogszerző ezen előnytől neki felróható módon esett el - kizárólag az adóstól jogot szerző saját vagyona szolgálhat csupán, mégpedig ugyancsak a korlátozott felelősség szabályai szerint.

Az adóstól jogot szerzővel szerződő további jogszerzőnek azonban a hitelezővel szemben még korlátolt felelőssége sem áll fenn, következképpen e személy már nem tartozik helytállni az adóssal szemben fennálló követelésért.

A perbeli esetben e három alanyú kötelem a felperes mint hitelező, az I. rendű alperes mint adós, és a keresetben állítottak szerint az I. rendű alperessel szerződő III. rendű alperes mint jogszerző között jött létre, következképpen a felperesnek az V. rendű alperessel, mint a III. rendű alperestől jogot szerzővel szemben előterjesztett keresete helyesen a jogviszony hiányára tekintettel megalapozatlan. Ebből pedig - a fellebbezésben kifejtettektől eltérően - az is következik, hogy a perben az V. rendű alperes tudattartalmának, azaz jó-, vagy rosszhiszeműségének, illetve a jogszerzése ingyenes, vagy visszerhes jellegének jogi relevanciája nem volt.

Noha a fellebbezési eljárásnak a fellebbezés korlátaira tekintettel már nem volt tárgya az I. és III. rendű alperesek közti jogviszony minősítése, az ítéltábla ennek ellenére iránymutatásul szükségesnek tartja a következőket megjegyezni:

Nem osztja az ítéltábla az elsőfokú bíróság jogi álláspontját abban a tekintetben, hogy az I. és III. rendű alperes közti jogviszonyra a felperes által érvényesített igény szempontjából alkalmazható volna a Legfelsőbb Bíróság PK. 81. számú állásfoglalásában kifejtett jogi álláspont. A kollégiumi állásfoglalás határozati része ugyanis maga is utal arra, hogy abban az esetben, ha a szülő úgy vásárol ingatlant a gyermekének, hogy csupán a vételárat fizeti ki saját vagyonából az eladónak, ámde az ingó, vagy ingatlan vagyontárgy tulajdonjoga közvetlenül az eladóról száll át a gyermekre, kizárólag a Ptk. 613. §-ában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából tekintendő a juttatás az ingó, vagy ingatlanvagyon ajándékozásának, annak érdekében, hogy e vagyontárgyak az ági öröklés köréből ne essenek ki. A bírói gyakorlat ezt a konstrukciót alkalmazhatónak tartja továbbá a Ptk. 582. §-ában szabályozottak szerinti, az ajándék visszakövetelése iránti igény érvényesítése esetén is, szintén annak érdekében, hogy az ajándékozó ne kerüljön

hátrányosabb helyzetbe akkor, ha a juttatás egyszerűbb jogtechnikai lebonyolítása érdekében a mástól megvett dolog vételárát, és nem magát a dolgot bocsátja a megajándékozott részére, e megoldással biztosítva lehetőséget arra, hogy az ajándékozó a vételár helyett magát az ajándék tárgyát képező ingó, vagy ingatlant követelhesse vissza.

A PK. 81. számú állásfoglalásban kifejtett jogi álláspont tehát csak a megjelölt belső jogviszonyok rendezésére alkalmazható.

Mindebből következően azonban a hitelező a Ptk. 203. §-ára alapítottnak nem rendelkezik keresetességi joggal annak megállapítása, és az ebből eredő jogkövetkezmények levonása iránti igény érvényesítésére, hogy a közhiteles ingatlan-nyilvántartással szemben a jogszerző által az adós pénzén kívülállótól vásárolt ingatlan valójában az adós és a jogszerző közötti ajándékozási szerződés tárgya.

Abban az esetben tehát, ha az adós csupán a jogszerző által megvásárolt ingatlan vételárát biztosítja saját vagyona rovására ellenérték nélkül a jogszerző részére, megkárosítva ezzel a hitelezőt, az ajándék tárgyának a vételárnak megfelelő készpénz tekintendő. Miután pedig a készpénz is vagyontárgy, és mint ilyen, végrehajtás alá vonható, a hitelező ez esetben a fedezetelvonásra alapított igényét a jogszerzővel szemben a jogszerző tulajdonába került készpénznek megfelelő összeg erejéig érvényesítheti. A felperes azonban erre vonatkozóan a perben keresetet nem terjesztett elő. A III. rendű alperes azonban a kifejtettek miatt ingatlan ajándékozási szerződésre hivatkozással az ingatlanból való kielégítés túsására még abban az esetben sem kérhette volna kötelezni, ha a perbeli ingatlanok még a III. rendű alperes tulajdonában lennének.

A fenti indokokra tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét az indoklás helyesbítése mellett hagyta helyben a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján.

A fellebbezési eljárásban is peresztes felperest a fellebbezési eljárás tárgyát képező két ingatlan keresetben megjelölt értékének, mint pertárgyértéknek alapul vételével kötelezte az V. rendű alperes javára fellebbezési eljárási költség megfizetésére a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésében, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendeletben foglaltak alkalmazásával.

A felperes személyes költségmentességére tekintettel peresztesége ellenére sem lehetett a fellebbezési illeték megtérítésére kötelezni, ezért az az állam terhén marad. (6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése, és 14. §-a)

Az elsőfokú bíróság az 51/II. sorszámú végzésével a felperes és a IX. rendű alperes között a pert megszüntette, ezért az ítéletábra mellőzte a IX. rendű alperesnek az ítéletében peres félként való feltüntetését.

Az ítéletábra a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

D e b r e c e n, 2010. szeptember 21. napján

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Süliné dr. Tózsér Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

- kiadó -